

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 47.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere armonod — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu 1 Februarie.

„Az oláhok mozognak“ (Românii se mișcă) cetim într'o foaie maghiară. Onorabila foaie spune apoi de mai multe într'uniri a le Românilor din diverse părți ale țerei. Cu denunțările aceste coincid și lădile cu arme în bisericile române la Brașov, călcările bisericilor române la Dobra și după cum aușim și la Covasna. Poate că călcări de aceste se vor mai fi întemplat și în alte părți, dar nu ni s'a raportat despre ele.

Acum ce privesce întrunirile noi ne esplicăm lucrul așa. În archidieceza gr. or. română cu prima Ianuarie s'a pus în lucrare arondarea cea nouă a protopresbiteratelor și cu aceasta coincide și reorganizarea sinoadelor și comitetelor protopresbiterale. Aceste însă se fac pe baza cerculariilor consistoriale, care fiind publicate trebuie se fie cunoscute publicului întreg din țeară, prin urmare ar trebui, cel puțin, publicității maghiari, se scie ce felu de într'uniri au Români gr. orientali. Datoria publiciștilor maghiari ar fi ca în înțelesul acesta se lumineze pe publicul lor și se nuși facă vent și spaima de unce n au seși iacă. Ei ar face un serviciu cu deosebire publicului lor respândit printre Români și ar face și țerei, cruțându-o de o parte de spaimă ce o respândesc între Maghiari preste tot și de întăritarea Românilor, cari sînt prin astfelu de faime în socoteala loialității lor atinși în modul cel mai neplăcut. Cu focul nu e bine a se juca nimenea nici odată și mai ales acum când spiritele prin evenimentele din afară sînt dispuse a lua multe de bani buni, cari nu sînt decât produse ale fantasiei.

Noi ne ferim a cualifica aparatiunile aceste de o conștiință rea din partea Maghiarilor, pentru păcatele comise față cu Români în timpul când acestia cu drept cuvânt asceptau dela concetățenii lor, cu puterea în mână, o

tratare mai bună, care se i convingă despre bunele lor intențiuni.

Dar dacă ar fi aceasta motivul carei face se plămuiască vesti despre Români, cari n'au nimic de a face cu realitatea, apoi atitudinea începută în foile maghiare o găsim cu atât mai condamnabilă și din punctul nostru și din punctul lor de vedere.

Alta, cu totul alta ar fi modalitatea, de ași linisci conștiința, dar nu a adauge la rău alt rău.

Nu ved ei ce furtună li se pregătesce din Germania? Nu băjbăe diarele lor în același timp de furtuna dela meadădi și de alta dela meadănoapte? Și cred ei că furtunile acestea se vor îmblândi cu nisce născociri, cari n'au nici o însemnătate, fiind stirnite și inventate numai de nisce oameni poate iubitori de senzațiuni?

La obiectul acesta noi neam dat de multe ori păreri noastre și repetim și de astădată că lucrul principal ar fi, a feri cu ori ce preț neînțelegerile și vrajba din mijlocul populațiunilor din monarchie.

Asteptând o îndreptare în privința aceasta, credem că atât foile cât și publicul maghiar se vor feri din rea voință a unora, fie din rea conștiință a altora,

Revista politică.

Sibiu, în 1 Februarie.

În ședința casei deputaților Ungariei dela 10 Februarie n. era să se aducă un conclud favorabil pentru funcționarii dela justiție. Însă funcționarii dimpreună cu dl ministru de justiție *propun*, eară dl ministru president și cu majoritatea *dispune* și așa funcționarii dela justiție să se roage lui Ddeu săi țină încă mulți ani, ca se ajungă și ei timpurile cele mai „favorabile“, în care se vor realiza „dreptele“ lor pretensiuni.

persoana principală este în esența pasivă și, departe de a stăpâni la început impregiurările, este ea stăpânită și bantuită de ele și trece prin conflicte tocmai din cauza întâmplărilor din afară. Deaceea, susținem acum noi, subiectul propriu al romanului este viața specific națională, și persoanele principale trebuie să fie tipurile unor clase întregi, mai ales a țeranului și a claselor de jos. Căci o figură din popor este de la început pusă sub stăpânirea impregiurărilor ca sub o fatalitate, ea poate fi pasivă fără a fi slabă, fiindcă înfățișează în sine toată puterea impersonală a tradițiunii de clasă, și totdeodată exprimarea simțirilor și pasiunilor ei poate fi mai clară, fiind mai primitiv firească și mai puțin meșteșugită prin nivelarea culturalei mai înalte.

Deaceea și vedem, că romanul poporan se poate înălța la o culme de emoțiune ce-l pune alături ca adâncă mișcare a tragediei, la care nu ajung romanurile din societatea de cultură cosmopolită, și scene ca aceea, în care Havermann din *Ut mine Stromtid* părăsește cu o acțiune violentă pe stă-

„N. Allg. Ztg.“ desminte într'un ton categoric scirile ce le lansase în public „Presse“ din Viena, privitoare la discursul lui Scobelev, la atitudinea ambasadorului german și la grămădirea de trupe rusesci de-a lungul graniței galițiane. În același timp însă „Tribune“ din Berlin publică o corespondență dela un corespondent al seu, care s'a dovedit în mai multe rënduri că este bine informat — că în cercurile normative ale Rusiei, panslavismul a ajuns cu de-sevêșire de-a supra și că acțiunea este lucru hotărît.

În Rusia mai asteaptă (oameni din cercurile normative) numai momentul când Austria va călca pe teritoriul Mantenegrului ca se arunce masca. Partida acțiunii calculează, că la eventualitatea unui resboiu cu Austria, Gambetta numai decât are se înlocuiască pe Freycinet și prin aceasta se lege mâinile Germaniei. Gambetta stă în corespondență neîntreruptă cu conducătorii panslavismului, cari se întind până în apropierea tronului. Corespondentul signalizează și agitațiuni slavice în Banat(?) și românesci în Transilvania(?)

Rescoala.

Comanda generală din Seraievo raportează în 9 Februarie n.:

După sciri conglăuitoare Zageria, va se diacă, valea superioară a Narentei are a se considera și acum de locul principal al rescoalei. Doue grupe sunt mai cu samă care au oare care însemnătate: Banda lui Tungus și a lui Salcoforte, cam de câte 200 oameni la hanul Zimie, la Glavaticevo și Bielemici. Grosul cam de 1200 oameni este la Uloc.

Banda lui Covacevici cu grosul de 500 până la 600 oameni, care era îndreptată spre Foccea se întăresce din cas în cas prin sucursuri.

Banda din Crbliina, care se compunea din 200 până la 300 de

oameni capătă sucurs din ținutul Foccei spre care, înainte de marșul coloanei Hotze, era îndreptat curentul principal al resculaților. Se vede că bandele, după ce s'au paralisat planurile lor asupra Foccei, au început a se reconcentra în Crbliina.

Comanda raportează în aceeași di pe la 9 oare seara:

Șesul dela Zimie este ocupat de 300 până la 400 resculați, după cum se diace, sub conducerea lui Tungus. S'au luat măsuri corespundătoare. La Gațco, Corito, Plana și Fatnița Beliani s'au observat bande și mai mari de insurgenți.

Ați dimineață au ocupat trupele Ledenice, fiind spriginite prin căștigarea șesului Ubalaci-Velieselo și cooperând și marina de resboiu. Batal. 3 de venători a pus în fugă pe insurgenții, cari ocupau șesul și caraula Ledenice. Perderea: 1 mort 5 răniți. Dela Nevesinie se anunță rănirea unui infanterist dela regim. de inf. Nr. 71 și o ciocnire de patrole aproape de Iasena.

După „Narod List“ din Zara în 11 l. c. n. au fost bătuți Crivosćianii la Castelnovo „értés“ că a fost pensionat pertru slavofilism(?)

Divisiunea a 18 de trupe de infanterie din Mostar raportează în 10 Fevruarie n. la 1 oară d. a., că o companie dela batal. al 9 de venători ca asistență lângă gendarmerie a urmărit în 9 l. c. pe insurgenți, pentru că răpiseră dela cantinor treisprădece animale încărcate cu proviant. Pe drumul la Bratcovici au dat preste 50 de insurgenți din banda lui Covacevici. Insurgenții, cari perdură doi morți fugiră preste fruntărie. Din partea noastră un venătoriu rănit greu.

Din Cattaro raportează L. M. C. Iovanovici pe larg despre lupta dela Ledenice și laudă bravura trupelor pe uscat, care au avut se în-

FOIȚA.

Literatura română și străinătatea.*)

III.

(Urmare.)

Să scie, și acest punct se află studiat în multe tractate de estetică, și formulat și de Goethe, că în tragedie caracterul principal este mai întâiu de toate activ, este isvorul propriu al faptelor sale, prin care se înlănțuesc catastrofa finală, și în această activitate problema tragică este cu atât mai clară și cu atât mai măreață, cu cât persoana principală este mai puternică, mai puțin strimtorată prin mărginirea impregiurărilor și prin urmare mai liberă a lucra după firea sa individuală. De aceea subiectele tragediei sînt mai ales regii și eroii, în genere un tip de o puternică individualitate, dar fără nici o mărginire națională și afară de ori ce idee tipică de clasă.

În roman și în novelă din contră

*) „Convorbiri literare.“

pânul său Axel, sau în care Miron din „Gurasatului“, despărțindu-se de Marta, își frânge fluierul de genunchi și pleacă din sat, sau în care bătrânul Ienachi din Lascar Viorescu nu știe să diacă soției sale dinaintea iconiței Maicii Domnului decât simple cuvinte „nu mă parăsi“, sînt de o putere mișcătoare de gradul cel mai înalt și pun efectul românului în linie paralelă cu cel formulate de Aristotel pentru tragedie: de a produce adevă, deșteptând cutremurul de frică și de compătămire în auditoriu, o catarsis, o înălțare și purificare a acestor pasiuni. Dar pe când eroul tragic ca tip individual poate esista în toate țerile (Hamlet nu e specific danez, Antigone nu e greacă, Faust uu e german, Misanthropul nu e francez), eroul romantic este mai bine caracterizat prin tipul său național, cu care nu poate esista decât într'un anume popor și într'o țară (Havermann e specific german, Miron român, Faddette francesă, Stumpy californian); și pe când eroul tragediei, impins de puternica sa personalitate, își crează însuși prin simțirile și faptele sale con-

fictul împrejurărilor și o catastrofă în acțiune, eroul romanului se află de mai nainte pus într'un mod fatal în limitele de clasă și în limitele de naționalitate, și evoluțiunea lui stă în lupta de suferință cu aceste limite spre o catastrofă în simțiment. În această evoluțiune eroul romantic se înalță din strintoarea timpului și a spațiului spre o simțire universal-omească și catastrofa lui psihologică samenă cu momentul, în care un riu, ținut până atunci în îngustimea țărmurilor, se varsă deodată în oceanul nesfârșit.

Teoria romanului espusă aici, ca toate teoriile estetice, nu vrea să fie o formulare absolută; în deosebi nu vrea să condamne romanurile moderne care nu ar fi o reprezentare a figurilor tipice dintr'un popor dat, și să recunoască exclusiv numai romanurile poporane. Nici tragedia nu este exclusiv mărginită la regi și la eroi, ci există și tragediile așa numite burgese, precum e „Cabala și Amorul“ de Schiller.

Dar ceea ce voim să dițem este că precum tragedia, prin chiar natura

vingă greutăți mari de teren. Între cei răniți greu 1 căpitan; ușor 1. locotenent. Alte pierderi 1 vânătoriu mort, șapte răniți. Dintre infanteriștii dela reg. de inf 14 și 43, 1 mort și 7 răniți ușor.

Dela comanda generale din Se-raievo se dă un raport din 10 l. c. 9 oare seara:

Coloanele de recunoaștere trimise dela Focea în 9 l. c. spre recunoaștere sau ciocnit cu insurgenții. Coloana din două batalioane și două tunuri au dat la Susiesno preste vre-o 200 insurgenți și i-a imprăsciat. Alt batalion cu două tunuri au imprăsciat după o luptă cerbicoasă de o jumătate de oră o bandă de vre-o 200 insurgenți la Soia-Han. Un rănit.

Presă ung. despre atitudinea Rusiei.

„P. Ll.“ după ce face alusiune la discursul generalului Scobelev și la părerile de rău exprimate de Giers continuă:

Deși avem înaintea noastră sfatul ministrului de externe comitele Kalnoky, că nu trebuie să se acorde dispozițiilor amicale s'au ne amicale ce se observă prin unele cercuri rusesci o mare însemnată decât atitudinea foarte corectă ce politica rusă observă față cu noi după voința Țarului, deși ținem bine minte aceste cuvinte și cu toată bună voința ce d. de Giers a arătat cu ocaziunea afacerii Skobelev, totuși nu putem trece cu vederea peste ostilitățile și ne amicii curenți ce se arată acum mai mult ca ori când față cu monarhia noastră. Împărțim cu totul vederea comiteului Kalnoky că acum, mai mult ca altă dată nu trebuie să ne îndoim de sincera amoare de pace a Țarului și a consilierilor săi, mai ales că Rusia este preocupată astăzi cu totul de ea. Dar numai puțin nimerită ne pare observațiunea dlui Szilágyi, că, în nesce asemenea mișcări populare, politica neoficială, poate fi de o mai mare greutate decât cea oficială, de vreme ce factorii oficiali sunt schimbători și trecători, pe când cei durabili și continui sunt cei neoficiali.

Din toate relațiunile primite până acum se vede că insurecțiunea din Erțegovina a produs în Rusia o mare ferebere. Nici numai era trebuință de discursul generalului Skobelev s'au de articuli ostili monarhiei noastre din *Nowoje Wremja* spre a lămuri aceste fapte. De asemenea nu vom a mai vorbi de comitetele panslaviste, a căror activitate este foarte imprăștiată și întinsă nici nu vom se mai amin-

ei, a fost silită să-și ia mai ales regii și eroii drept persoane principale, tot așa românul este și va fi din ce în ce mai mult silit a-și căuta elementul său propriu în tipurile mărginite ale unei anume clase sociale dintr'un anume popor, de regulă ale claselor de jos. Căci mai ales tipul poporan este nemeșegit și se împune cu realitatea unui product al naturii primitive. Figurile romantice din societatea înaltă sunt rezultate ale convențiunii; simțirile lor sunt în mare parte meșteșugite prin mod și trecătoare ca și moda. Conflictul de salon ale domnilor și doamnelor lui Octave Feuillet vor fi tot așa de sarbede și fără interes peste o sută de ani, precum sunt astăzi Pamela și Clarissa lui Richardson de acum o sută de ani, pe când Sancho Pasna și Vicarul de Wakefield trăesc din viața vecinică a omenirii.

Însăși firea omenirii și nu moda convențională este obiectul artei novelistice; de aceea tipul poporan este materialul ei, și nu figura din salon.

Tot așa statua frumoasă înfățișează conturile tipice ale omului, fie nude, fie astfel învăluite încât linia lor

tim despre aparițiunea în curând a unei programe panslaviste prin care se va arăta Europei că Austro-Ungaria a fost incapabilă să îndeplinească sarcina pe care ia dat-o Congresul dela Berlin spre a pacifica Bosnia și Erțegovina și că de aceea trebuie luat mandatul european dela această monarhie și dat principatului Serbiei. Acestea sunt fantasii, estravagante care nu pot avea nici o urmare practică.

Mai serios ar trebui luată scirea, dacă se va confirma, că comitetele panslaviste au început acum să organizeze Bulgaria spre a opera de acolo către vestul peninsulei balcanice. Se poate ca pentru moment Rusia oficială să fie cu totul străină de această mișcare, dar este o cestiune de timp dacă va fi dispusă să nu țină nici o samă de dânsa atunci când se va termina organizarea și deci va fi în stare să respingă rezultatele agitațiunii, o cestiune care nu trebuie perdată din vedere, deși nimeni nu este astăzi în stare a da un răspuns sigur.

Nici nu credem în scrierile ce sosesesc despre mișcări neobicinuite de trupe în Basarabia rusească care au produs chiar în Petersburg o oare care ingrigire; dar agitațiunea din Bulgaria, deși poate să fie numai consecința ear nu cauza insurecțiunii din Bosnia și Erțegovina, este un fapt de care trebuie să se țină seamă.

Dela dieta Ungariei.

(Încehere.)

După Adolf Zay ia cuvântul Alex. Almasz, care cetesce unele pasaje din broșura lui Heinze și anume pasagiul acesta: „Poate că în Transilvania nu există nici un Ungur, care se nu fie gata a subscrie sentența de moarte a Sasilor”. Omul acesta crede că cruri, nu poate trece de om cult, dacă crede cele ce le țic Sasii.

Ad. Lazar țice că dacă Sasilor nu le place idea de stat unguresc să iese din Ungaria și să-și caute altă patrie.

Regret, că dl deputat crede, că guvernul pentru o astfel de acțiune nu dispune decât de biroul de presă, dsa crede, că noi vorbind despre o acțiune a guvernului nu am putut ave alt ceva în gând. Acesta e lucrul prim ce aveam de a rectifica.

Ministrul president *Tisza*: On. Casă! Și eu respectez paciența obosită a Casei și nu voi se ve mai ostensc, dar s'au țic aici unele lucruri care poate că în șgomotul cel mare

se apare cu claritate. Venus dela Milo este jumătate nudă, Pudiciția din Vatican este în stolă transparentă; ear statua unei femei îmbrăcate după cea din urmă modă dela Paris ar fi o caricatură,

Dar lăsând chiar la o parte teoria romanului explicată mai sus, un lucru rămâne sigur: că romanurile populare de felul celor citate în articolul de față, sunt primite astăzi cu o deosebită favoare în lumea apuseană și că a fost prin urmare o coincidență fericită, ca literatura noastră mai nouă se poată da cetitorilor străini tocmai nise probe alese din acest gen.

Noi Românii însă trebuie să ne bucurăm, vedând, că după ce mai multe generațiuni ale tinerimii noastre au primit atâtea idei de sciință și atâtea simțiri de artă din străinătate, a sosit timpul ca și noi se putem respuunde ceva înapoi, și că tânăra literatură română a fost în stare să dea bătăriei Europe privilegiul unei emoțiuni estetice din chiar isvorul cel curat al vieții sale populare.

(Va urma.)

T. Maiorescu.

nu au fost înțelese trebuie însă rectificate ca se nu apără că spiritul care străbate mai cu samă discursul lui Zay, și afirmațiunile dînsului nu ar fi combătute.

Un lucru important pentru străinătate la care voi se me provoc este afirmațiunea deput. (Zay) că eu și dl. Hermann am vorbit despre biroul oficios de presă și despre acțiune ce avea să fie inscenată prin acest birou. Nici dl. Hermann nici eu nu am amintit nici cu un cuvânt biroul de presă. (Așa e!)

Dl deputat a înfățișat lucrul astfel — și dînsul va exploata acest mod de a vedea și în foile germane esterne, cu toate că nu dînsul însuși va scrie rapoartele — (Ilaritate viuă, strigări: Dar totuși el le va scrie!), dl deputat, țic, a înfățișat lucrul astfel, ca și când eu aș fi amintit Alsația și Lorena pentru a critica sau pentru a-mi da o judecată asupra politicii ce a ocupat aceste provincii. Despre asemenea lucruri eu nu am vorbit nimic, ci am țic numai, că dl deputat voiesce a pune într'o paralelă procedura practică acolo contra naționalităților ce nu vorbesc limba statului cu procedura astăzi la ooi.

Al treilea lucru ce nu l pot rățicea este, că dl deputat a aflat de bine să atace actul ministrului, prin care i se exprimă capitalei recunoștința pentru hotărîrea de a introduce în scoalele sale populare limba maghiară ca limbă de instrucțiune.

Dl deputat a vorbit contra reuniunilor ce se înființează pe terenul curat social pentru răspândirea culturii maghiare; în același moment dînsul cere ca se li se permită streinilor să răspândească aici cultura germană. Să i se permită străinului — fiind că e german — aici în Ungaria mai mult, decât Maghiarului în propria sa țeară. (Aprobări șgomotoase)

Vederi n'am cerut nu cer și nu aștept dela acesti domni nici o încredere, v'rog ca să nu priviți în această împregiurare un lucru de desaprobat. Eu doresc și aștept ce e drept dela Sasii din Transilvania încredere pentru mine sau pentru ori care alt guvern unguresc dar mai întâiu Sasii trebuie se alunge din mijlocul lor pe aceia cari sunt ostili ideii de stat unguresc. (Vivate însuflețite și aplause în casa întreagă.)

Și v'voi spune încă una. Domnii deputați ne au povestit ce simplu și nenvinovat lucru e această proclamațiune a reuniunii școlastice. Onorată Casa, pentru a cunoaște tendența acestor domni va fi bine să ascultăm aceea ce dînsii cred că e un lucru atât de nevinovat. Intr'un pasagiu proclamațiunea țice: „Mai întâiu au lipsă de ajutoriul nostru Germanii din Ungaria și Transilvania”. (Ilaritate) Și pentru-ce? Pentrucă: „Numerul scoalelor populare germane scade din an în an.”

Oare guvernul sau legislativa au suprimat măcar una școală? Nu. Deci aceea ce se țice aci sau este o acuză fără temei sau dacă numărul scoalelor într'adevăr scade, asupra acestei împregiurări nu se poate ridica nici o acuză, pentrucă aparența aceasta e o consecuență a desvôltării vieții naționale, de aci însă nu se poate formula aici la noi în țeară nici o crimă contra cuiva. (Aplause.)

Al dcelea lucru înfricoșat și sfrigător la ceriu este: „Nu mai există nici o universitate germană în Ungaria!” (Mare ilaritate). Dlor oare putem învinovați națiunea maghiară cu șovinism, cu asuprirea Germanilor pentru cuvântul, ca „nu mai există nici o universitate germană în Ungaria?” (Ilaritate viuă și aplause). Este oare problema națiunei maghiare a înființa cu banii sei o universitate pentru cele 40 milioane de Germani, cari sunt mai avuți? (Aplause șgomotoase). Ve rog

dlor, nu ve compromiteți înșivă într'un astfel de mod! (Aplause prelungite).

Și care este concludsiunea? „A sprigini pe Germanii din Ungaria și Transilvania față cu aceste stări revoltătoare, este datorință germană”. Va se țic în Ungaria sunt „stări revoltătoare față cu Germanii”.

On. Casă nu vreau să suspitionez căci nu știu pozitiv — credețime că dacă aș ști, v'aș spune și poate aș mai face și alt ceva — nu vreau să suspitesc, țic, că cine sunt acei ce răspâdesc asemenea lucruri despre Ungaria; dar eu țic că cei ce imprăscie astfel de sciri sau afirmă în urma absurdelor lor pretensiuni, că elementul german e prigonit în Ungaria, sunt rei patrioți, (aprobări vii), ear cei ce aproaba asemenea lucruri, nu sunt patrioți togma prea buni. (Aprobări șgomotoase).

Dl deputat, care a vorbit și despre achitarea juriului, țice: când juriul din țeara noastră în asemenea casuri pregnante a achitat pe cineva, mai ales când era vorba de ministrul comun de resboiu, atunci ministrul president nu a luat cuvântul.

Și aici se vede tendența ce o are dl. deputat, dar basa afirmațiunei sale nu coresponde adevărului, pentru că eu m'am pronunțat asupra unui asemenea cas într'o desbatere cam inverșunată și când se încheiase discuțiunea dl. deputat ca ap'erator al judecătoriei de presă care nu a fost vătămata din partea mea, ca ap'erator al libertății de presă ce n'a fost atăcată din partea mea, de asemenea ca avocatul unor idei liberale avotat contra mea. (Aplause vii) Deci tendența sa este învederată dar și aici lipsese baza și într'adevăr îmi vine a crede că dl. deputat a fost prea convins, că nu-l ascultă și nu-l înțelege nimenea de a spus astfel de lucruri. (Ilaritate viuă.)

Dacă să nu se mira dl deputat, că noi toți, cari în multe lucruri avem păreri diametral opuse și ne întimpinăm unii pe alții prea fără cruțare totuși sîntem de același simț: Ungaria este a Maghiarilor și nu poate fi decât un stat maghiar (Aplause generale.)

După aceasta se primesce fondul de dispozițiune.

Serisori din Basarabia.

(Corespondență particulară a „TELEGRAFULUI”).

Chișineu, 20 Ianuarie.

Eri s'a întemplat un scaldal mare; l'ași trece sub tăcere dacă n'ar fi un fapt, care caracterizează foarte mult societatea rusă din orașul nostru.

Am avut un bal eri seară la clubul nostru din grădina publică. Directorul clubului băgă de samă, chiar la începutul balului, că căpitanul Techvinsky, din garbi-soană, se cam clătina și se lega într'un mod scandalos de domnișoarele prezente la bal. El chiamă pe amicul lui Bachus la o parte și i recomandă de a părăsi sala. Căpitanul însă i răspunde la această propunere cu insulte și se îndreptă spre un grup de doamne. Atunci vedând că lucrul se va fi printr'un scandal, directorul s'a adresat către oficerii prezenți și i îndemnă să influențeze pe lângă tovarășul lor beat spre a părăsi balul. Unii din oficeri primiră propunerea și începură a ruga pe căpitanul lor de a pleca acasă, însă căpitanul le respuunde priu lovituri de pumn, unul a căpătat chiar o palmă așa de bine nimerită că pică jos. Damele fugiră spre cabinetele de toaletă, directorul, vedând că cu vorbele nu mai face nimic, ordonă de a da afară pe căpitanul cu sila, însă trei servitori abia isbutiră să l scoată din sală, fi-îndcă căpitanul se acăță de grilajul scării și se ținea țapăn; atunci toți s'au adresat la d. G... rugându-l să puie în acțiune forța sa atletică și să scoată afară pe d. căpitan. D. G... l luă în brațe și l trânti într'o birje. Astfel dar balul scăpa de acest bețiv. Toți creșură că în fine au scăpat și se puseră pe petrecere.

Dar vai! comandantul companiei nu și răcorise să vede capul turburat de beăturile spiritoase și plecă direct spre casarmă unde ordonă a bate toba dând alarmă. Soldații eșiră din casarmă, căpitanul i conduse spre edificiul clubului și sosind pe strada Moscawska i înșiră în fața ferestrelor clubului.

— Încăreți! tună vocea căpitanului.
Soldații încărcară.

— Ochiți spre ferestre! Vociferă căpitanul.

Norocul a fost că oficerii, cari aușiră tobele, eșiră din club și vădând ce se petrece strigară:

— Nu dați, nu dați, soldați. Veți răspunde cu capetele voastre dacă veți da.

Atunci unul din sergenți, pricepând că căpitanul este beat comandă: puscile la umăr! Marș la casarmă. Soldații executară ordonanța și defilă în fața căpitanului, care deveni furios și strigă cu glasul înăbușit de furie.

— Sergent te voi pușca; tu vei înțelege pe cine ești dator să ascuți!

Închipuți-vă acum spaima celor prezenți la bal, când scirea despre cele petrecute afară se răspândi în sală. Guvernul a fost avisat la moment și ordonă arestarea căpitanului. Să dăce că acest domn va primi o pedeapsă eemplară.

Dar cu toate acestea trebuie să o mărturisesc că pedepsirea căpitanului nu mă liniștesc de loc. El nu este cauza ci rezultatul unei cauze... Nu voi să fac morala povesteii, cred că cetitorul o va fi înțeles fără mine.

Dela Chișineu se trecem la Reni; dela un scandal la altul. Alaltăeri mi se comunică că un vapor al companiei Lloyd trăgând la Reni au fost vizitat de câtră gendarmii ruși; toate unghiurile vasului fură perchișionate. Bieții pasageri, înspăimântați se stringeau unii spre alții. Căpitanul vasului un ungur frumos, întreabă pe oficerul de gendarmi, present la perchișitie, ce cauză a împins poliția locală de a vizita într'un mod atât de riguros vaporul său.

— Am fost avisați că pe vaporul acesta se află printre voiagiari, un condamnat politic evadat.

— Dar de unde se'l ieu eu, domnule, pe un asemenea pasager?

— Din Pesta; tinerul vine din Geneva și se îndreaptă spre Odesa.

— Eu, domnule, nu viu din Pesta și nu merg spre Odesa.

— Cum așa; Apoi se vede că am greșit, mi s'a dăis că vaporul d'voastră vine din Pesta și pleacă spre Odesa.

Un *qui pro quo* a finit conversațiunea și vaporul după o întârziare de 3 oare și reluă calea sa obicinuită.

Eată două tablouri din viața noastră socială... Vê place? Vai și amar de noi sermanii! Sântem amărâți cu anarchia, ce domnesce în acest imperiu. Ah! Dacă această biată Basarabie n'ar fi fost legată de trupul bolnav al imperiului rus, n'ași dăce nimic, fiindcă nu m'ași interesa de viața acestui colos decât dintr'un punct de vedre cu totul superficial; dar nu este așa, frumoasa patrie se află legată printr'un fapt cinic, comis de inamicii poporului român la 1812 și la 1880, cu un lănt de robie la imperiul Moscovit.. și libertatea și independența pentru densa nu vor răsari decât atunci când se va sdrobi despotismul la acest imperiu.

Basarab.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Comitatul Hunedoarei *) 28 Ian. 1882.

Cuget bun și inimă curată!

Urmărind cu atențiune cele ce se scriu de un timp încoace în pre-

*) Am dat loc acestei corespondențe, cu care nu putem consimți întru toate. Până vom pute reveni asupra celor cuprinse într'nsa, în cât ne privesc, credem că publicul asemănându cu împregiurările actuale va apreția însuși ce este acceptabil din tr'nsa

Red.

țuitul diariu „Telegraful Roman“, am observat, că multe lucruri și materii se desbat în el; eară un obiect, care altă dată forma obiectul principal al diariului — politica — înțeleg politica noastră domestică națională, prea puțin sau de loc nu se atinge. Eram dedați a vedea „Telegraful Roman“ luptând pentru o idee — ideea participării Românilor la politică — că sa evit terminul „activitate“, căci, când se pronunță cuvântul activitate, și aduce aminte omul îndată și de celalalt termin corelat al nefericitei „pasivități“.

„Telegraful Roman“ cu bărbăția a apărut și susținut pe aceea în decurs de un deceniu și mai bine în contra unui torente — ași pute dăce, vehement al „pasivității“. Sēm ierte dl Redactor al „Telegrafului Roman“, dacă ating prin aceste rânduri nise coarde simțibile pentru Dsa; Cu risicul ai face chiar o neplăcere voi totuși sēm i dau părerea ce țin eu despre păruta schimbare a „Telegrafului Roman“. Că domni dela „Tel. Roman“ se se fi prefăcut deodată din Pauli în Sauli sau vice versa, mi se pare un lucru preste puțință, căci o credință politică profesată atâta timp și cu atâta tenacitate — precum a fost a dlui Redactor a „Telegrafului Roman“ pentru participarea politică a Românilor n'au putut fi productul momentului, ci al unei profunde și îndelungate meditațiuni; prin urmare n'a putut fi supusă unei schimbări atât de repentine. Eu unul care am participat la conferența politică din Sibiu, așa țin, că argumentele, ce sau adus acolo, n'au fost cu nimic mai tari ca acele, cari cu sânge mai rece sau scris prin diarele românesci în decurs de 10 ani; prin urmare nu pot crede, că dl Redactor al „Telegrafului Roman“ aci se fi primit botezul „pasivității“. Acum mă mărginesc a spune, ce nu cred, și cu altă ocaziune îmi voi lua voiă a spune ce cred în privința aceasta. Nu mă estind de astădată mai de parte, căci nu voiesc a turbura apamierui. Dară un lucru modest tot cred, s'el pot face — fără a aduce cuiva vre o stricăciune.

Precum omul s'erac merge în holdă pe urma secărătorilor bărbăți, ca se adune spice călcate în picioare, așa mă voi încerca și eu a culege și aduna un mic mănunchiu de spice din holda națională pe urma secărătorilor politici români; o fac aceasta chiar cu risicul de a fi sburăturit cu bruși.

Să nu se creadă din vreo parte că conclusele conferenței politice române din anul trecut ar fi ținta acestor șiruri. —

Conclusele să fie concluse! — chiar dacă nu se execută s'au nu voiesc nimenea ale executate. Punctul de mănecare sânt de astădată nese idei ce le-a stêrnit în mine ținuta unor diare române. Am în vedere de astădată ținuta „Gazetei Transilvaniei.“

Acest diar toldeauna a strigat cât i-a luat gura fără să fi rumeat din destul acelea ce lea prezentat publicului,

Fosta un timp și paremisă că nu de mult, când a susținut acest diar ideea, că națiunea română a ajuns la atâta maturitate, că „bărbații naționali“ se se pună la conducerea cârmei naționale eară archierei să se dea la o parte, căci națiunea nu mai este minorenă, ci este pe picioare proprii etc. etc. cari nu mai este de lipsă a le repeți căci sânt sciute de toți.

Tot „Gazeta Transilvaniei“ vine acum când vede că pericolul este suprem și că „bărbații naționali“ nu pot face și ajuta nimic și căută scă-

pare la biserică și la archierei; nu-i roagă, nu-i poftesc, ci se crede îndreptățită a-i dojeni și mâna de din drept. Numerii din urmă ai Gazetei ne dau probe despre ținuta nelioială a unui diar. Ba că a aușit... ba că i-a spus cineva... că Mitropolitul din Sibiu.. că Consistoriul din Sibiu a făcut asta și n'a făcut aceea, că doar me că s'a trezit târziu cu facerea unei reprezentațiuni la Majestatea-Sa... etc. Un lucru trebuie să scie „Gazeta Transilvaniei“ că Metropolitul și Consistoriul din Sibiu în cauza scolara — și despre aceasta este vorba aci — și au cunoscut tot deauna chemarea și și-o a și implinit și n'a acceptat să vină Gazeta din Brașov să învețe pe Metropolit și Consistor, ce să facă.

În anul 1879 Sibiuul a mers cu memorandumul la Majestatea Sa în cauza învățământului limbei maghiare în scoalele confesionale. Sibiuul și de astădată, cu ocaziunea prezentării proiectului de lege pentru scoale medie pe masa dieței, va scie — fără dăscălitura Gazetei să și facă datorința. Gazeta mai are și în alte părți de îndreptat câte ceva, numai se caute a și arunca ochii neînșănginiți și în alte părți, de unde tot atâta s'ar putea face, cât și dela Sibiu!

Dară ce folos, că ținta de lovituri nedrepte a Gazetei este Sibiuul! Noi întrebăm însă pe Gazeta, să ne spună, unde rămân bărbății naționali? Gazeta în nrul ei 11 din 27 Ianuarie a. c., după ce și bagă mâinile până în cote în oala, care nu ferbe pentru ea în oala Consistoriului din Sibiu, — dăscălitindu-l pe acesta și pe Metropolit, eată cum se exprimă:

Acceptăm să vedem ce măsuri va lua și Consistoriul dela Blaj, care acum pare a fi amorțit cu totul, pre când odinioară era în fruntea mișcării. După ce vor fi vorbit autoritățile superioare bisericesci, va veni și rëndul națiunii române a se pronuncia. Pentru ea nu poate fi nici odată prea târziu a și apăra drepturile limba și cultura strămoșască.

Frumoase vorbe îndrugate în șir frumos una după alta; numai că Gazeta a uitat un lucru real să ne spună; a uitat să ne spună, că în împregiurările de astăzi, dacă va scoate afară pre biserici, asupra cărora și dă înainte verdictul, unde mai rămâne națiunea?! — aceea națiune a Gazetei de ce mai acceptă, căci rëndul i-a venit și dacă nu sânt mulțămiiți cu bisericile, apoi națiunea să și facă datorința cu o oară mai înainte. Națiunea Gazetei doar me în pasivitate și dl Redactor al Gazetei nu voiesc, să o trezască din somn. Eată ce mai să dăce în citatul articol:

„Să nu se creadă cumva, că ne contrațicem, de oare ce mai deunăși am fost arăt ca un inconvenient, că subcomisiunea dietală n'a invitat și pe Metropoliții nostri la consultările ei. Noi am constatat numai faptul ignorării confesiunelor noastre, ca un semn trist pentru atitudinea lor generală, dar n'am dăis că ar fi urmat, să ia parte la acele consultări, dela carinu se putea accepta nice un rezultat favorabil. După cum ni se spune nici chiar Consistoriul evangelic dela Sibiu nu voiesc, să rămână în tractație cu aceea subcomisiune.“

Va să dăce Gazeta și cu capra și cu varza! Mai voiesc cineva o mai mare „Scylla și Charibde“, ce pune Gazeta în facia Consistorielor și archiereilor nostri! Cuvintele mai sus citate în traducerea românească atâta însemnează: Voi bisericilor cu Metropoliții să faceți, să mântuiți scoalele și autonomia bisericilor, dar să nu stirbiți ceva din „pasivitate“. Și ca să dea o aparință de ponderositate ideii tractate cu dinstincțiuni atâta de fine, voiesc să ne facă, să credem, că și Sasii sânt pasivisti! Deci mai putem

să ne îndoim în serioșitatea cuvintelor citate mai sus: „să nu creadă civeniva, că ne contrațicem etc.“!! Gazeta poftesc de la public, să nu creadă aceea ce vede cu ochii, ci aceea ce ne spune ea!

Vorbind ceva și despre impresiunea generală, ce o face Gazeta Transilvaniei cu astfel de apostrofări, sau după-cum se exprimă ea, cu astfel de „îmboldituri“, nu putem să nu facem o asemănare, ori cât de trivială s'ar părea. Gazeta să poartă ca și un țeran bătăran, care având în jug 2 boi — toată averea lui — pentru lenea lui dă cu biciul tot în boul de „cea“, nu pentru-că nu ar trage aproape de două-ori ca cel de „hai“ ci pentru-că i este mai „îndemână“!

Am băgat de samă că Gazeta ține Sibiuul într'o evidență așa dăcând de scurt, măcar-că Sibiuul în timpuri grele, ca cele de astăzi și a implinit detorința sa. Eată dară că Gazeta este și nejustă. Ea ca să prezenteze Sibiuul într'o coloare nefavorabilă, nu să sfiesc a afirma și nise neadevăruri, că a trebuit „îmboldituri“ din afară, ca să facă ceva. — Am observat la Gazetă și vênarea după mărirea deșeartă voind ași însuși — cu drept și fără drept — că dela ea a ieșit toate ideile cele bune și precând ceilalți dorm, ea priveghiază. Până și pe „Telegraful Rom.“ după câte am observat să simte chemată a-l admonia.

Ei bine când șovinismul devine sistem la un diar, ce pretinde pentru șine a fi cel mai național, atunci detorința publicului este al aduce la trezvie și cunoascerea erorilor sale. Acceptăm dela diarele românesci cuget bun și inimă curată!

Varietăți.

* (Militaria.) Domni Lazar Popa preot gr. or. și Simeon Luca preot gr. cat. din archidieceasa Transilvaniei sânt denumiți capelani militari de clasa II în rezervă.

* (Schimbare în garnisoane.) O bataliune din regim. de infanterie 50 se strămută temporar la Cluj, precând cele trei companii detașate în Sas-Sebes vor merge ca suplement în Alba Iulia.

* Circulara ministrului unguresc de interne în cauza emigranților bănățeni de dto. 27 Decembre 1881 Nr. 62,259 adresată câtră comitatele Alba de jos, Arad, Bistrița-Năseud, Bihor, Brașov, Făgăraș, Uniadoara, Têrnava mică, Cluj, Caraș-Severin, Maramureș, Săbolciu, Satu-mare, Sibiu, Selagiu Solnoc-Doboca, Timiș, Turda-Arieș. Torontal sună așa:

„În decursul unei trecute 140 de familii de limba română de pe teritoriul comitatelor Timiș și Torontal au călătorit sub pretext de a căuta muncă pe la Orșova în România, — adevăratul scop al călătoriei însă nu a fost căutarea de muncă, pentrucă sosind la Bucuresci sau rugat de ministrul de interne român prin o deputațiune, ca se le dea voiă, de a se domicila în Dobrogea. Din partea ocărmuirei române nedându-se concesiunea de domicilare, toți emigranții au fost siliți a călători îndărept în patria lor. — În 15 I. c. au sosit emigranții în cea mai mare miserie la stațiunea drumului de fer al Orșovei, de unde în urma îngrigirei ocărmuirei maghiare provăduți cu nutre-ment intervenind deregătoriile totii sau transpus la locuințele lor.“

„Menționații locuitori au fost sedusi de un individ anume Popovicu și amăgiți la emigrarea, din care au trebuit să se întoarcă earăși în astfel de miserie și lipsă. Ministrul de esterne român în urma acestei emigrări în masă, sa adresat câtră lega-

țiunea austro-ungară din București, arătând, că regimul român nu se află în pozițiunea, de a putea concede străinilor domiciliarea în Dobrogea și de a prevedea pe emigrați cu pă-mănturi, și roagă de a dispune că, locuitorii de limba română ai Ungariei să se facă atenți la aceasta.

Considerând așadar că domiciliarea în Dobrogea și preste tot în România nu se concede de loc, și că emigranții sânt espusi acolo celei mai mari miserie și în specie având în vedere că pacinicii locuitori nu pornesc din propria intențiune, ci sânt înșelați de agenți anumiți, de a-și părăsi patria și de a-și căuta asilul în locuri străine și necunoscute; ve provoc ca despre cele espuse în ordinațiunea aceasta se încunoscintiți pe toți locuitorii comitatului, se îndrumați pre pretorii de cerc, ca să vestească aceasta din comună în comună și primarilor, cari stau în mai deaproape atingere cu locuitorii, să le demănde, ca să se îngrijească, ca fiecare om se afle, ce soarte așteaptă pe emigranți și se ferească pe locuitorii de astfel de agenți, cari prin seduceri reuvoitoare îi espun celei mai mari miserie aducându-i la sapă de lemn. Asupra agenților să se esercite cea mai ageră inspecțiune și să se procedă contra lor pe basa legii în vigoare cât mai aspru. Despre ducerea în deplinire a acostei ordinațiuni aștept report.

* (Industria națională.) Cetim în „Resboiul“ (Weis) din București: „Comisiunea instituită pentru încurajarea industriei noastre casnice a comandat mai multe modeluri de resboai în Angliera, Belgia și Transilvania. Aceste resboai au sosit și funcționează deja în Asilul Elena Doamna. O școală normală pentru țesut se dice că se va înființa în curând, pentru ca țerancele să învețe a lucra cu resboai perfecționate. Cum vedem, inițiativa luată de grățioasa noastră Soverană începe să-și producă roadele“.

* (Evreii emigrează din România.) „Poșta“, din Galați, află că comitetul central instituit în Galați pentru emigrarea evreilor din țeară a deschis subscripțiunii în toate orașele pentru acest scop. Guvernul a dat ordine că taxa pe căile noastre ferate se se reducă pe jumătate pentru cei ce voiesc a pleca.

* (Emisarii rusesci.) Din Chichinda mare se telegrafează la „Bud. Hir.“ că acolo s'a arestat la 10 cur. un emisar rusesc, cu numele Petrovici. La dinsul s'au aflat scrisori revoluționare. Arestatul a mărturisit că vine din Russia. Cercetarea o conduce pretorul de acolo.

* (Negură în London.) Capitala Angliei e învățată într'o negură deasă mai bine de trei săptămâni. Sâmbetă negura a ajuns la culminațiune și la 5 oare d. am. s'a făcut atât de groasă, încât nu-ți vedeai mâna. Ția întregă au ars lumina de gaz și electricitate, dar felinarele din strade ardeau atât de posomorit sau lumina era atât de copleșită de negură, încât nu poteai vedea nici la distanță de un pas. În urma acestei negure comunicațiunea pe strade și riuri s'au sistat mai de tot ear trenurile au comunicat cu cea mai mare precauțiune și foarte neregulat. Aceasta negură colosală a pricinuit multe nenociri, unele persoane au cădut în Tamisa și s'au înecat altele au ajuns pe sub roatele carelor și s'au vătămat. Teatrele au fost goale. O tăcere adâncă domnia seara în stradele atât de cercetate și vii ale Londonului.

Posta din urmă.

Diarele maghiare miroasă ne încetat după agitatori între Români. — Unele dintre foile maghiare reproduc planuri despre schimbări mari politice plănuite de Bismarck sau Ignatief.

Insurgenții din valea Zelaznița partea superioară, au căpătat în noaptea dela 9 Febr. n. sucursuri mari din Trascavicea-Planina cu deosebire din pasul Bratlo. În 10 Febr. n. dimineața pe la 6 1/2 oare s'au coborit bande mari de pe înălțimile sud-vestice spre Trnova. Dela Trnova au eșit batal. 1. dela reg. 51*) și o companie dela reg. 62. Lupta care s'a încins îndată, a ținut până la 1 1/2 oare după ameași, care s'a sfârșit cu fuga insurgenților spre Trascavița-Planina. Insurgenții au lăsat în urma lor 20 morți, între cari doi locuitori din Ternoava; pe răniții lor, de două ori câți morți, i au dus cu sine. Perderile noastre: 4 răniți greu, un suboficer mort. Atitudinea trupei escelentă.

*) Mai cu samă români din ținutul Clujului.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Navigația sub-marină.

Invenția Teodorescu.

Problema navigațiunii sub-marine e una din cele mai îndrăsnete, căci luptă cu un element puternic și teribil în mișcarea sa, apa, care înghite tot ce nu e născut în poalele sale.

E un semn strălucitor despre facilitatea concepțiunii neamului român, că tocmai pe acest câmp plin de dificultăți, sau găsit doi tineri Români care cu micile lor mijloace au reînceptut acele încercări îndrăsnete, de a silii apa, pe base științifice, să primească în sinul ei la ori ce profunditate un bastiment dirigeat de mâni umane, și să fiă înfrântă după placul unei ființe care până acum se încredința numai cu sfială suprafeței sale înșelătoare. Precum Franklin prin paratonerele sale a învins groazele fulgerului așa va învinge descoperirea navigării sub-marine pericolile mării furtunoase. Căci coamele undelor spumante, biciuite de suflarea orcanelor, nu ating aduncimile în care se pot mișca bastimentele sub-marine după cum susțin inventatorii. Dorim din inimă ca compatrioții nostri se resolve această problemă, ca invențiunea lor să se dovedească practică.

Trajan și August Teodorescu fiii preotului de la biserica Mavromul din Galați, nutreau din prima lor copilărie ideea d'a deslega problema navigațiunii supt-marine; tatăl lor, unul dintr'acei preoți care înțeleg chiămarea omenirei, nu putea rezista rugămintelor fiilor sei, de a le da educațiunea necesară spre a putea ajunge la scopul lor propus. Cu jertfirea micelor sale mijloace a trimis pe cel mai mare dintre fii (August) la Zurich, spre a studia mecanica, ear pe cel mai mic (Trajan) în Franția spre a învăța arta construcțiunilor de mare.

După câți-va ani, ambii frați părăsiră Franția și Elveția, spre a se regăsi în Bavaria la Munich, cu scopul de a continua acolo, în vestita școală politehnică, cursurile lor, în practică.

Pentru viitorii constructori de nave supt-marine, Munichul era un pământ clasic. Acolo lucruse Wilhelm Bauer, celebrul ingeniari naval tot la deslegarea secretului și isbutise a profundera la o aduncime oare care vasul contribuit de el.

Locul unde a viețuit un spirit bun și mare, e consacrat pentru eternitate, Ținea Schiller.

Tot pe marginile încântătoare a lacului Starhemberg, în al cărui mijloc se înalță insula roselor, ca un vis de flori, unde începuse Wilhelm Bauer experimentele sale, cerca Trajan Teodorescu de a afunda și rădica vasul cel mic, modelul care l construieste cu ajutorul fratelui său, la aduncimele dorite.

Principiile care le stabilise Wilhelm Bauer și alți experimantatori cu o jumătate de secol mai înainte erau puncturile de pornire al încercărilor tinerilor nostri compatrioți. Causale neisbândii predecesorilor, tema lor principală de studiu, recunoscându-le le-au evitat, și precum ni se asigură, a isbutit a le înlătura.

Causa neisbândei lui Bauer era incapacitatea bastimentului său de-a schimba pozițiunea supt apă; prima încercare de-a se cobori mai spre adunc avuse rezultatul turtirei. Păreții nu putură rezista coloanei de apă care apăsa deasupra-le. Puterea motrice nu era suficientă: mâinile oamenilor trebuiau să misce helicea. Alte construcțiuni de asemenea natură făcute în Franția nu puteau să și ție echilibrul necesariu în apă; aședându-le se rostogoleau la fundul mării.

Armonisarea proporțiunilor dinamice, cu presiunea la care se espune agilitatea necesară spre a ține bastimentul în acele stere care corespund cu posibilitatea rezistenței, facilitatea da ecvilibra și manevra bastimentul la ori-ce profunditate, prin aplicațiunea de mecanisme ingenioase, motori care nu pun esistența echipagiului în pericol, sânt după inventatori, avantaje, virtuțile invențiunii lor.

Adeverisevor la prima încercare în mare după cum s'au convins la manevrarea cu micul model care l-au distrus ca să nu și trădețe secretul, atunci se deschide acestor bărbați ingenioși un viitor strălucit.

Guvernul nostru împins deaceste considerațiuni, a procurat fraților Teodorescu mijloacele necesare spre a merge în Anglia ca să și breveteze invențiunea; i-a recomandat reprezentantului său la Londra spre a le fi utile unde va putea și într'un timp foarte scurt vom auzi dacă pașii lor a fost coronați cu succes.

În ultimele scrisori care le avem dela dênșii din Londra (16) 28 Ianuarie ne Țic:

„Încât privește atacerile noastre de brevetare ele nu stau rău. Am făcut deja demarșele necesare pentru obținere de patente în Anglia precum și în alte 13 țeri, și sperăm că vom reuși peste curând.“

Diarele englese și specialminte „The Daily Telegraph“ în numărul său dela 25 Ianuarie vorbesce despre sosirea lor în capitala Anglierii. Acest articol a fost deja reproduș de alte Țiare din localitate. Detailurile care se reproduc însă, nu pot fi esacte, căci afară de comisiunea tehnică care a fost însărcinată de guvernul nostru spre a esamina proiectul, și ai cărei membri sânt legați, cu parola de onoare de a păstra secretul, nu cunoasce nimeni bazele construcțiunii.

Vorba e de argint, tăcerea de aur Țice provevbul, și proverbele sânt înțelepciunea națiunilor. Aceasta o cunosc tinerii nostri compatrioți, căroro le dorim din parte-ne toată isbânda.

Fie esemplul lor un stimulent pentru tinerimea noastră de a se ocupa cu aceea afecțiune de care o inimă română e capabilă, de studiu și de dezvoltarea capacităților intelectuale, spre a deveni membri utili patriei și omenirei.

„Românul“. I. L. Herter.

Loterie.

Mercuri în 11 Februarie n. 1882.

Viena: 88 32 44 25 59
Timișoara: 74 19 14 90 66

Bursa de Viena și Pesta Din 11 Februarie 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur	117.75	117.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	89.—	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	108.50	107.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	93.—	—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	131.25	130.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	96.25	99.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorșire	94.50	94.50
Obligațiuni urbariale temeșiane	96.—	96.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorșire	93.75	94.—
Obligațiuni urbariale transilvane	97.50	97.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	95.—	—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea Țecimei de vin	97.25	97.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	73.75	73.50
Datorie de stat în argint	75.—	75.50
Renta de aur austriacă	91.95	92.50
Sorși de stat dela 1860	129.25	129.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	811.—	815.—
Acțiuni de credit austr.	285.50	286.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	276.—	276.50
Sorși ungaresci cu premii	113.—	113.50
Sorși de regularea Tisei	107.75	109.—
Serisuri fonciari ale institutului „Albina“	—	—
Argint	—	—
Galbin	5.66	5.62
Naoleon	9.54 1/2	9.55
100 marce nemțesci	58 5/2	58.45
London (pe polița de trei luni)	120.—	120.—

Publicare de licitațiune.

Pentru liferarea de 1024 metri cubici de lemne de ars la institutul reg. ung. de alienați, și anume pe timpul dela 1882 până 1883 se escrie în înțelesul înaltei ordinațiuni ministeriale din 7 Februarie 1882 Nr. 6378 un non concurs.

Oferte în scris — cu timbru de 50 cr., conțenând 200 fl. vadiu, și sigilate — pentru aceasta liferare au a se preda la subsemnata Direcțiune până în 2 Martie a. c. st. n. la 11 oare ante-ameași; și în acelea trebuie descris lungimea și grosimea lemnelor oferite, asemenea și aceea că pentru cât voesce oferentul a aduce metrul cubic de lemne de fag, și pentru cât cel de stejariu.

Oferte, cari nu corespund publicării, ori cari sosesc întârțiate nu se vor lua în considerare.

Sibiui 12 Februarie 1882.

Direcțiunea Institutului reg. ung. pentru alienați.

Nr. 6432—1881 civ.

(19) 2—3

EDICT.

Din partea subscriului jude esmis se aduce la cunoscință publică că în cauza de comasare generală a hotarului comunei Felacul sâsesc Ția pentru începerea lucrărilor pregătitoare și anume pentru regularea reprezentanții, alegerea inginerului funcționariu și pregătirea preliminarului de spese s'a statorit pe 15 Martie 1882 și eventual d'ilele următoare, totdeauna la 8 oare an. am. în comuna Felacul sâsesc la fața locului.

Deci provoc pe toți aceia cari sânt interesați în această cauză de comasare a hotarului sub titlul de proprietari, ca să se înfățiseze la pertractarea de mai sus cu atât mai sigur, cu cât neînțășirea lor nici nu va împedea cursul pertractării nici nu va pute servi de motiv pentru un remediu legal.

Dela judele emis din partea tribunalului reg. din Dej.

Dej în 30 Noemvre 1881.

(L. S.)

Ladislau Hosszu m. p.,

jude la trib. reg.

Nr. 4400—1881 civ.

[18] 3—3

EDICT.

În privința pertractării cererei comunei Surduc prin comunitatea urbarială de mai nainte ca actoră contra bar. Wesselényi Bela și bar. Leo Iozsika, inți privitoare la segregarea pădurilor și câmpului de pășune se determină Ția de 14 Martie 1882 înainte de ameași la 9 oare, la care pertractare prin aceasta sânt invitați cei interesați a se presenta.

Interesaților li se aduce la cunoscință că esemplariul cel dintăiu al cererei înaintate și reținut se poate vedea la tribunalul subșcriș, eară al doilea esemplariu la primăria comunală din Surduc.

Din ședința tribunalului reg. din Dej ținută în 30 Octomvre 1881.